

100 ÉVE SZÜLETETT BÄCHER MIHÁLY
ZONGORAMŰVÉSZ-TANÁR

(1924. július 22. Budapest – Budapest, 1993. április 6.)

I.

Beethoven - Mihály Bächer (1969) Piano Sonata No 23 in F minor, Op 57

„Appassionata” (21:59)

0:00 : Allegro assai (F minor)

10:05: Andante con moto (Db major)

16:36: Allegro ma non troppo - Presto (F minor)

Zongoraművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára, kétszeres Liszt Ferenc-díjas, Érdemes Művész. Tanulmányait Budapest legrégibb zenei tanintézetében, a Nemzeti Zenedében kezdte, majd a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zongora szakán folytatta Faragó György és Böszörményi Nagy Béla növendékeként.

1956-ban a budapesti Nemzetközi Liszt Ferenc Zongoraversenyen 2. díjat nyert:

Az 1956. évi Nemzetközi Liszt Ferenc zongoraverseny győztesei: Liu Shi-kun (Kína) harmadik, Lev Nyikolajevics Vlaszenko (Szovjetunió) első, Lazarij Berman harmadik és **Bächer Mihály a verseny második helyezettjei (jobbra)** a díjátadás után az Erkel Színházban. MTI Fotó: Tormai Andor (Budapest, 1956. szeptember 24.)

1962-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán zongora főtárgyat tanított olyan neves művészek társaságában, mint Kadosa Pál vagy Horusitzky Zoltán. Kiemelkedők Liszt és Beethoven interpretációi. Számos lemezfelvétele jelent meg, többek között Beethoven, Liszt, Brahms és kortárs magyar zeneszerzők műveiből. Európa több országában turnézott, Japánban, Kínában, Iránban és a Szovjetunióban is nagy sikerrel mutatkozott be. 1987-ig az Országos Filharmónia szólistája volt. Művészi munkásságáért 1953-ban és 1959-ben Liszt-díjjal tüntették ki, 1973-ban pedig elnyerte a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címet.

(Forrás: **Britannica Hungarica** - készült a **BMC** közreműködésével.)

*

[Mihály Bächer \(1924-1993\) performs Beethoven \(12 video\)](#)

II.

BESZÁMOLÓK, KRITIKÁK BÄCHER MIHÁLY KONCERTJEIRŐL

„Hülye vagy” – közölte velem bájos közvetlenséggel Bächer Mihály Pernye András lakásán, éjfél felé, a sokadik üveg ürítése közben, valamikor a 60-as évek elején. Ezt aztán még sokszor elismételte, és ami sokkal szomorúbb, többnyire be is bizonyította. Hanem ez a Bächer nem az a Bächer, akit napszámban olvasni e helyütt, ételreceptikébe kötött tárcák szerzőjeként. Most nem a meglett bölcselőről van szó, ki az év újságírója lett nagy szavazattöbbséggel.

Ha kellett, persze papírt is szántott tollal, de inkább a zongorabillentyűit verdeste Misi, Bächer Mihály szegény apuka-státusban a közíró mellett. Tegnap hagyott itt végleg bennünket, élt 69 évet, írjuk fejfájára. Bemutatkozásakor még a neve sem volt az övé: Bächer András 1946. május 22-i bemutatkozó zenekari estjéről írta anno az Új Szó június 1-jei számában Szabó Ferenc: „Játékában határozottan érződik, jól megalapozott zongoratudása van.”

Ekkor nem hallottam, ugyan tudom, két roppant zongoraversenyt játszott. Később egy este hármat is, önpusztító energiával. Pótolnivalója volt, a tbc évekre leparancsolta a pódiumról. Főnixként támadott fel azután 1956 őszén, a II. Nemzetközi Liszt Zongoraversenyen. A Haláltáncot sem azelőtt, sem azután nem hallottam oly döbbenetes, szenvedően marcangoló drámai erővel. Liszt látomásában Bächer Mihály szinte szertefoszlott, nem volt önmaga többé, az utolsó ítéletet hirdette meg elefántcsont billentyűn. Mint aki tudja, az ország fogja haláltáncát járni két-három hét múltán. Második lett ezen a versenyen, nekünk, vele élő-hajó, szívből szurkoló akadémistáknak első.

[Haláltánc - parafrázis a „Dies irae” fölött \(17:24\)](#)

© 1963 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Ritka muzsikusszerzet volt, nem csak a valódit, az igazat mondta. Olykor inkább csak hebegte, megesett, hogy a hangszer makacsul ellene szegült túláradó mondanivalójának. Nem volt éppen könnyű a partneréül szegődni; zenekari fellépésein rendre bemutatkozó estjének karmestere, Kórodi András volt a társa, aki ismerte legapróbb porcikájáig és követte zenekarával tűzönvízen át (Bächer, az Iván írt róla Gida-illatú tárcájában, szombaton). Nehéz ám pontosan meghatározni, ki az, aki tud zongorázni, s ki az, aki nem. Bächer Mihály elsősorban muzsikálni tudott, a zenei varázs végső titkait ismerte. A legmaradandóbb emléket, máig fülemben csengőt, Mozart, Beethoven és Brahms nagy szenvedés-zenéinek megszólaltatásával hagyta maga után.

Ellensége tömérdek. De egy barátja bizonyosan volt, a hangzásból épített nagy műalkotás. És a szonáták, zongoraversenyek meghitt barátsága tartalmat adott ennek az időnap előtt megszakadt művészpályának.

Breuer János

(Népszabadság, 1993. 04.07.)

BÄCHER MIHÁLY SCHUMANN – ESTJE (1959. febr. 10.)

Schumann zongoramuzsikájának három nagyszabású darabját szólaltatta meg zeneakadémiai koncertjén *Bächer Mihály*. Kvalitásairól ismert zongoraművész ilyenfajta műsorokkal igazolhatja igényességét önmaga és hallgatósága előtt: kiváló pianistánk is újra bebizonyította ezzel a magas színvonalú zeneesttel, hogy legjobb művészeink közt van a helye, s megnyilatkozásaitól élményt várhat a közönség. *Bächer Mihály* nemcsak zongorázta Schumannt, hanem a zeneköltő szellemét is megidézte. Schumann végletes lényét megközelíteni és feltárni annyi, mint végigmenni a költészet éteri tisztaságú pillanataitól sötéten forrongó szenvedélyek Súlyos perceiig vezetőúton. Költő a viharban: ilyenképet kell festeni Schumannról. *Bächer* szellemi képességei és érzelmvilága, művésziformálóereje, s nem utolsósorban kiművelt billentésimódja, lehetővé teszi a schumanni kép eleven kibontakozását. Egy-egy felejthetetlenpianissimo-megfogalmazás a csodálatos C-dúr Fantáziában – vagy ugyanitt a megtorlódo szenvedély kifejezése, valóban a zeneköltő lényegéből adott. Egyvalamit hiányolhatunk még *Bächer* Schumann tolmácsolásából: a többfantáziát. Az olyanfajta tétel, mint a »Durchaus phantastisch und leidenschaftlich vorzutragen«, zongoraművészünk ujjai alatt leidenschaftlich szólal meg ugyan, de a

phantastisch (gondolunk a második, moll témára!) még nem az, amit a szerző kíván. A g-moll szonáta hatalmassági és technikai követelménye egyelőre birkózásra készíti a jeles előadót, viszont megoldott a Szimfonikus etűdök előadása. A ragyogó zongoraszínek, a nagy hevület, az interpretáció erejét méltán jutalmazta a közönség viharos tapsokkal. S *Bächer Mihály* egyéniségére nagyon jellemző volt, hogy a megerőltető műsor után ráadásnak a Funéailles-t játszotta – nagyszerűen!

Sz. I. (Szelényi István)
(Magyar Nemzet 1959.II.14.)

BÄCHER MIHÁLY SCHUMANN - ESTJE

Bächer Mihály előadóművészetét, annak mélységeit és sokoldalúságát nem most ismertük meg. Neve zenekultúránk elismert, nagyra becsült értékét jelentette már jóval a nemzetközi Liszt-versenyen elért kimagasló eredménye előtt is. Ez a művészet azonban állandóan fejlődik, határozottan egyértelműen felfelé ívelő vonalban halad, ezért minden alkalommal újabb kellemes meglepetést szerez hallgatóinak.

Így volt ez a legutóbbi Schumann-estjén is, melynek műsora – g-moll szonáta, C-dúr Fantázia, Szimfonikus etűdök – első pillantásra bizonytalan érzéseket ébresztett bennem: ez a műsor súlyos erőpróba lenne olyan előadó számára is. Ideinek Schumann muzsikája igazi otthona. *Bächert* ilyenek ismertem. Az egyik oldalon Schumann képzet- és eszmetársításoktól bonyolult, sokszínű, lebegő ábrándképekkel teli, ugyanakkor ifjú tüzzel rajongó, életszeretettel csapongó-szárnyaló, mélységesen romantikus világa, a másik oldalon *Bächer* sötét, komor színes, küzdelmes, vívódó művészprofilja – milyen lesz ez a találkozás?

Nos, mi, akik fültanúi voltunk, elmondhatjuk, hogy lebilincselően érdekesítő, nagyszerű művészi, emberi megnyilatkozásban volt részünk a hangverseny első hangjától az utolsóig.

Igaz, Schumann, aki mint „Davidsbündler” tollal és muzsikával lelkesen, nagy hévvel harcolt az igazságért, most vasba öltözött és fegyvereit is korunknak megfelelően keményebbre kovácsolta. A súlyos fegyverzet a csapongást, a szárnyalást megnehezítette, de a páncélzat alól állandóan hallottuk egy melegen

érző, nemes szándékokkal teli emberi szív dobogását. Ebben Schumann is a magáéra ismert volna.

Igen, a fortékban a tónus kissé érdes, kemény, ilyenkor a ritmus kissé merev, makacs (Szimfonikus etűdök egyes variációi), de a pianókban milyen szép dallamformálás, mennyi kifejezőkészség és hajlékonyság (Fantázia), és az egész est folyamán a művészi elképzelés, a formaalkotás milyen biztonsága, világosságai A közönség viharos lelkesedése jogos és megérdemelt volt. *Bächer* pedig úgy köszönte meg azt, hogy visszatérve legsajátabb területére, Liszt Funérais-t szólaltatta meg elképesztő, szinte ijesztő vad szenvedéllyel az indulórészben. Nem csoda, hogy a kis Träumerei ezek után alig tudott szóhoz jutni.

Meggyőződésem, hogy *Bächer* előadóművészete, mely már ma is komoly nemzetközi jelentőségű, még nem érkezett el csúcspontjára. Legutóbbi Schumann-estje olyan állomás fejlődésében, amelyből kiindulva még kiválóbb teljesítmények, még nagyszerűbb művészi megnyilatkozások felé visz az út.

Ungár Imre
(Muzsika, 1959/4.)

KOVÁCS DÉNES ÉS BÄCHER MIHÁLY AUSZTRIAI VENDÉGSZEREPLÉSE

A magyar közönség csak szórványosan veszi híret honfitársaink jelentős külföldi sikereinek. Pedig évenként igen sok magyar művész keresi fel a világot majd minden részét és ma már nyugodtan elmondhatjuk, hogy a magyar muzsikusként „keresett portéka” a külföldi hangversenytermekben. Az Országos Rendező Iroda és a Kultúrkapcsolatok Intézete mellett a Művelődésügyi Minisztérium is segíti a magyar muzsikusként külföldi szereplésének ügyét. A jelenlegi terv szerint „bevezető koncerteket” rendez fiatal művészeinknek. *Kovács Dénes* és *Bächer Mihály* nagyszerű ausztriai hangversenyturnéját is a minisztérium tette lehetővé – és mint ahogyan az osztrák sajtóban megjelent kritikák hosszú sora mutatja, nem pazarolta értelmetlenül fáradságát. A Kovács-Bächer művészpár turnéja a Bécsi ünnepi életeket megelőző ún. holt-szezonra esett. „Bécs hangversenytermeiben már az ünnepi hetek előtti nyugalom uralkodott. ... Nem vártunk már semmiféle nagy eseményt” – és mégis „ez a hangverseny várakozáson felül a legmagasabb művészi nívót képviselte” – írja a „Das Kleine Volksblatt”. Meglepetés a koncertteremben

című cikkében. „A közismert Bach-Chaconne magán viselte a mélyen megalapozott értelmezés jegyeit, melynek során hiánytalanul bontakozott ki a mű csodálatos szimmetriája, a szinte matematikai törvényszerűségeken alapuló architektúra anélkül, hogy a közvetlen muzikális élményszerűséget a legcsekélyebb csorba érte volna” – írja a „Neues Österreich”. A „Wiener Zeitung” szerint: „Kovács Dénes hegedűestjének műsorát a Brahms-teremben kizárólag a legrangosabb klasszikus művekből állította össze és ezzel lehetővé tette, hogy a közönség a legalaposabban tájékozódhassék játékaról.” A Brahms-szonáta (op. 108., d-moll) gyors tételeiben a játékosok szikrázó temperamentumát dicséri; „az Adagio-tételben sötét és meleg kantiléna” bűvölte el a közönséget. „A Kreutzer-szonáta pedig betetőzte az élményt és kivételes sikert biztosított az előadónak.” Hasonló értelemben nyilatkozik az „österreichische Nachrichten” kritikusa is. „Kovács Dénes a hegedű minden lehetőségét fölényesen birtokolja...” A Bach mű „világosan tagolt” volt, „Bächer Mihály zongorázása pedig a hegedűszóval együtt olyan élményt jelentett, hogy a közönség a Kreutzer-szonáta utolsó tételét megismételtette.

(Muzsika, 1960/5. szám)

BÄCHER MIHÁLY ZENEKARI ZONGORAESTJE (1973. ápr. 14.)

Nagy és jelentős feladatra, három versenyműnek egy hangverseny keretében való eljátszására vállalkozott *Bächer Mihály* legutóbbi zenekari zongoraestjén. A feladat súlyát talán még fokozta, hogy a három versenymű három zenetörténeti korszakot képviselt s így azok megszólaltatása nemcsak tartalmi és technikai, hanem stiláris problémát is jelenthetett. A hangverseny első számaként Bach Ötödik zongoraversenye hangzott el. A barokk zeneszerző köztudomásúan csak nagyritkán jegyzett műveibe előadásbeli utasításokat. Amilyen veszteséget jelent ez az utókor részére, valamilyen haszonnal talán mégis járhat: műveit a későbbi nemzedékek így esetleg sikeresebben formálhatják át a maguk képére és hasonlóságára. Ez az átformálás természetesen rengeteg kérdést vet fel, amelyek eredményes megválaszolása a legnehezebb feladatok sorába tartozik. A kérdésekre szolgáló feleletek sokaságában mégis egy mindenképpen vitathatlannak tűnik: a későbbi korok újra formálási kísérleteinek elsősorban következeteseknek s minden részletükben egységeseeknek kell lenniök. *Bächer Mihály* előadói koncepciójának éppen ez a következetesség volt legjelentősebb értéke. Az

interpretáció minden eszközét ennek az elképzelésnek szerves egységébe illesztette: a tempót, dinamikát, a logikát ugyanúgy, mint a frazeálást, artikulálást, hangszínt, hangszertechnikát. S ezt az egységet szigorú intellektuális fegyelemmel játékában is sikerült maradéktalanul valóra váltania. A versenymű tolmácsolása ezért hathatott előadásában mindvégig meggyőzőnek. Bach művét sorrendben Beethoven Negyedik zongoraversenye követte. Ez a versenymű az est előadóművészeinek vélhetően egyik legszívesebben játszott száma, amelyet a kritika is már sokszor méltatott. Ez alkalommal a hallgatóság talán a második tétel megszólaltatására emlékezik majd legszívesebben vissza: a játéknak mély átéltségére s a tolmácsolásnak a drámai és lírai elemeket megbékélő szintézisben egyesítő művészetére. A hangverseny második részében került sor Csajkovszkij Első zongoraversenyének előadására. A versenymű kiváltképpen technikai vonatkozásban hatalmas követelményt támaszt zongoraszólamának megszólaltatójával szemben. *Bächer Mihály* elsősorban játékának imponáló intenzitásával s pillanatra sem lankadó dinamizmusával felelt meg ennek a követelménynek. Az interpretálásnak ez a stílusa éles fényt vetett a kompozíció világos és nagyvonalúig megépített formaszerkezetére s hatásosan érzékeltette a zenei történelemnek főként drámai feszültségű mozzanatait. Mindennek eredményeképpen nem az álmodozó, érzelmeiben és szenvedélyeiben elmerülő, hanem a cselekvő, akarataiban és erejében bízó alkotóművész érdekes portréja jelenhetett meg a hangverseny közönsége előtt.

A három versenymű zenekari számait *Kórodi András* vezényletével az *Állami Hangversenyzenekar* játszotta. Mind a kitűnő hangszeres együttesnek, mind a kiváló karnagynak jelentős része volt a zenekari zongoraest sikerében.

Szekeres Kálmán
(Országos Filharmónia Műsorfüzet, 1973/21.)

KOVÁCS DÉNES ÉS BÄCHER MIHÁLY MÁSODIK ÉS HARMADIK BEETHOVEN–SZONÁTAESTJE

(1974. okt. 29. és nov. 2.)

Beethoven zongorára és hegedűre tíz szonátát írt; ezeket Kovács Dénes és Bächer Mihály három kamaraest sorozatába illesztetten játszotta el a Zeneművészeti Főiskola nagytermében egybegyűlt közönségnek.

A nagy klasszikus zeneszerző életműve egyetlen hatalmas fejlődés szerves folyamataként bontakozik ki. Alkotásai két évszázad művészetét foglalják egységbe; a korai művek még a XVIII. század középi zene stílusának egyéni tovább folytatásai, a későiek a XIX. századi romantika minden jelentős mondanivalójának első megfogalmazásai. A fejlődés kiváltképpen három műfajban mutatkozik meg pregnánsan: a zongoraszonátákban, a szimfóniákban és a vonósnégyesekben. A zongoraszonáták főként a zeneszerző szubjektív küzdelmeinek tolmácsolói, a szimfóniák a küzdelmek során elért eredmények nagyméretű összefoglalásai, a vonósnégyesek pedig ezeknek az eredményeknek differenciált, végső szintézisei. Minden műfaj valamilyen külön világ az életmű egészében, s mégis, határaik mindenütt összefolynak. Mindhárom műfajnak saját története van, még akkor is, ha a történés szálai majdnem mindig egybefonódnak. S mindhárom műfaj a nagy alkotóművész egységes képét tárja elénk, annak ellenére, hogy a teljes és részletes képet természetesen mégis az életmű egésze szolgáltatja. Ebbe az egységbe tartoznak a zongorára és hegedűre írt szonáták is. Sőt, a zeneköltő első alkotó korszakának – amelynek végét a zenetörténészek általában az 1803. esztendővel jelölik meg –, részletes és jellegzetes képét az első kilenc zongorahegedű szonáta nélkül megrajzolni aligha lehetséges. A 12. opusszámban összefoglalt, 1797/98-ban keletkezett első három szonáta – ha egyéni akcentusoktól nem is mentesen –, még Haydn és Mozart zenei idiómáját és formálásmódját követi. A 23. és 24. opusszámmal jelölt, 1800/01-ben készült két szonátában a fokozatosan megszülető, egyéni nyelv s az ezt megkívánó, sajátosabb formaszervezet helyenként már meghökkentő intenzitással jelentkezik. A 30. opusszám egységébe illesztett, 1802-ben alkotott újabb három szonáta, valamint az egy évvel későbbi, Kreutzer melléknevet viselő, sorrendben kilencedik szonáta pedig már a második alkotó periódus sokszor sürgető szenvedélyességű bevezetésének is tekinthető.

A Beethoven-szonátasorozat második kamarasztjének szünet előtti részében a keletkezés rendje szerinti, első három szonáta, második felében pedig – mintegy a harmadik est előkészítéseképpen – a 24. opusszámú, Tavaszi szonáta hangzott el, míg a harmadik kamarakoncerten a 30. opusszámban egyesített, három zongora-hegedű szonátát hallhatta a közönség. Az utóbbi sorozat egyik szonátájának a sötét c-moll, másik két társának a világos a-dúr, illetve g-dúr a hangneme. A moll-hangnemű mű a sorozat középső helyét foglalja el, míg a másik kettő mintegy a nyitó és a záró szonáta szerepét játssza. Mindezen túl a két utóbbi kompozíció nemcsak méretében és hangnemében, hanem

valamiképpen szellemében is rokona egymásnak. Beethovennek az a törekvése tehát, hogy ne csupán tételeket, hanem többrészes, többtételes alkotásokat is közös ciklusba foglaljon, nem csupán késői alkotó korszakában, hanem már ezeknek a szonátáknak a keletkezése idején, az 1802. esztendőben jelentkezett. Kár, hogy hangversenyeinek a szünet által két részre tagolt időrendje miatt a kamaraesten nem volt lehetséges a három művet eredeti sorrendjében megszólaltatni: a koncert valamelyik fele ezáltal aránytalanul hosszabb, másik fele rövidebb lett volna. A két szélső szonáta így a hangverseny első, a középső pedig második részében hangzott el.

A Beethoven-szonáták tolmácsolásával kapcsolatban Kovács Dénes és Bächer Mihály művészi koncepciójának legfőbb jellegzetessége talán az lehetett, hogy elsődlegesen nem a részletek aprólékos megmunkálására, hanem a művek közötti kapcsolatok megmutatására, fejlődési folyamatuk érzékeltetésére, valamint egységük előadói szintézisének megteremtésére s ennek meggyőző és szuggesztív megéreztetésére törekedtek. De jellemezte játékukat az is, hogy az egyes szonáták értékének, érzelmbeli tartalmának, kifejezésbeli erejének különbözőségei mellett nem foglaltak állást. Hiszen ezek a különbségek a tíz szonáta egységében egymást árnyalják, színezik, világítják meg s vetnek egymásra vagy eredeti fényt vagy sajátos árnyékot. A tíz alkotás szerves fejlődésvonalát így a közönség, mint valamilyen hegycsúcsról követhette végig s foglalhatta – az előadóművészek jóvoltából – magasrendű egységbe. Az az operalátogató, aki valamelyik operát egyszer színpadi előadásban már látott, később ugyanazt a művet hangversenyen vagy rádióközvetítésben is teljes mértékben képes élvezni: az utóbbi esetben elmaradó, de emlékezetében élő, vizuális elemek ugyanis szinte maguktól kapcsolódnak az auditív benyomásokhoz. Valamilyen hasonló történhetik azzal a hangversenylátogatóval is, aki Kovács Dénes és Bächer Mihály három kamaraestjén részt vett: ha a jövőben Beethoven valamelyik zongora-hegedű szonátáját egymagában hallja is, hallgatásához spontán módon csatlakozik majd a zeneszerző valamennyi szonátájának teljes és egységes képe s ez zenei élményét jelentősen színezi, gazdagítja majd. Kovács Dénes és Bächer Mihály művészi teljesítményének is bizonyára ez teremtette meg legfőbb jelentőségét, legigazibb értékét.

Szekeres Kálmán

Országos Filharmónia Műsorfüzet, 1974/44.)

BÄCHER MIHÁLY VERSENY MŰ ESTJE (1974. okt. 20.)

Bächer Mihály legalább évente egyszer olyan hatalmas feladatra vállalkozik, amilyent sem itthon, sem külföldön nem vállal sok pianista. A közönség várja és szereti ezeket a hatalmas produkciókat, mint mindig, most is kint függött a Zeneakadémia pénztárának ablakán a „minden jegy elkelt” feliratú táblácska. 28 esztendeje kápráztatja el *Bächer* ilyen nagyszabású produkciókkal a hangversenylátogató közönséget. 1946. májusában, élete első nyilvános hangversenyén a mindössze 22 esztendő művész Beethoven Esz-dúr és Brahms d-moll zongoraversenyével mutatkozott be, ugyancsak a Zeneakadémián. A nagy feladat vállalása tehát hagyományosnak mondható a művésznél. Az is tradíció, hogy ezeket a roppant terhelést jelentő koncerteket *Kórodi András* vezényli; ő volt annak a rég volt koncertnek is a karmestere, s azóta is oly gyakran vezényelte *Bächer* versenyműprodukcióit, hogy ismeri a szólista legrejtettebb gondolatait, pontosan tudja, hogy a produkció hevében, ihletett pillanataiban milyenné formálja a következő ütemet, vagy frázist.

Most is *Kórodi* volt a szólista újra alkotó társa, segítője, amikor *Bächer Mihály* Mozart Esz-dúr (K. 271) és Beethoven Esz-dúr versenyművét, valamint Liszt Haláltáncát játszotta, hatalmas sikert aratva, nagyszerűen.

A legmélyebb, legteljesebb, legszebb produkció ezen az élményt adó estén talán mégis a Liszt-mű volt, a Haláltánc. Csajkovszkij írta 1872-ben, a mű moszkvai bemutatójának kritikájában: „E mű interpretációja hatalmas tudást, fizikai erőt, szenvedélyességet, tapasztalatot és művészi érettséget igényel előadójától. Bizonytalán nehéz olyan pianistára találni, aki mindezen kvalitásokat tökéletes szinten egyesíti magában.” Nos, ismét meggyőződhetünk róla, hogy *Bächer* ilyen pianista. Döbbenetes drámai erővel teremtette újjá Liszt vízióit, az elmúlás hatalmas zenei tablósorozatát. Acélos keménységgel zongorázott, s egyáltalán, tapasztalhattam, hogy a mű kontúrjait sokkal élesebben körvonalazza, mint tette korábban. A műben megfogalmazott tragédia kibontásakor megrendítő élményt jelentett a magányos rettegés hangjainak újra alkotása, a lassú tétel funkcióit betöltő szakasz megformálása, de természetesen ez a rész is a mű egészének dramaturgiai ívében nyerte el végső értelmét.

Mozart versenyművének csúcspontját a lassú tétel jelentette, az a beszédes előadásmód, amely szüntelen mozgásával, gesztusrendjével szóra bírja a tétel

komor recitativjait. *Bächer* előadásában teljesen világossá vált, mit is jelent e muzsika archaizáló, Bachra utaló hangvétele. A lassú tételhez, mint középponthoz érzelmileg és megformálásban is logikusan vezetett el a nagyszabású indító szonátatétel, élesen megvont kontúrjaival és kontrasztaival. Igazi melegség hatotta át ezt a muzsikát, amelyet *Bächer* éppen ellentéteiben foglalt magasabb egységbe.

A Beethoven-koncertnek szintén a lassú tétele jelentette dramaturgiai csúcspontját. A zene variációi során a szólista a szabadon szárnyaló énektől a beszédes elemek kihangsúlyozásáig végtelen sok színnel és kifejezéssel élt s mindezt magasrendű egységbe foglalta össze. A hatalmas nyitótétel végtelen gazdag és sokszínű világát csodálatos szépséggel teremtette újjá a szólista.

Külön hangsúlyozni szeretném, hogy a zenei teljesítménnyel teljes összhangban milyen kiváló zongoratechnikai teljesítményt nyújtott a művész a felsorolt tételek előadásakor. Ezen a hangversenyen teljesen világossá vált előttem, hogy amit *Bächer*nél olykor technikai problémaként emlegetnek, az voltaképpen egyéniségéből fakadó problematika. Az emberből hiányzik annak a mámoros és határtalan öröme az érzete, amely egyegy mozarti, vagy beethoveni finálét oly természetesen hat át. A táncos lejtések, mozgásformák *Bächer*nél más értelmet nyernek, motorikus mozgásokká alakulnak át, s ahol teljes kitárulkozást, a ritmusokban való feloldódást, örömet várnak, ott a művészt kétségek, tépelődések kerítik a hatalmukba. Egy igazán nagy és súlyos előadóegyéniség vívódásai ezek, olyan emberé és művészé, aki át szeretné és át is fogja élni az „átölellek emberiség” gondolatát és gesztusát, de aki ma még, elsősorban önmagával, a benne dúló lelki viharokkal küzd meg, miközben ezekkel a feloldást hozó, derűs, vagy vidám karakterű muzsikákkal birkózik. Hadd teszem hozzá, nehogy félreértsen az olvasó, ha a bécsi klasszika két fináléja kapcsán a fenti kétségeimet hangoztatom, ezt egy *Bächer* Mihály nagyságrendű előadóművész hatalmas súlyú produkciói kapcsán teszem szóvá, nem pedig holmi közepszerű teljesítmény hatására.

A hangversenyt *Kórodi* András atmoszférát teremtve vezényelte, szeretettel és segítőkészséggel. A kíséretet – a héten harmadik koncertjét adva – kissé fáradtan látta el az Állami Hangversenyzenekar.

Breuer János

(Országos Filharmónia Műsorfüzet, 1974/44.)

BÄCHER MIHÁLY BEETHOVEN MATINÉJA

(1978. máj. 14.)

Négy Beethoven-szonátát tűzött műsorára Bächer Mihály erre a matinéra. Ez a vasárnap délelőtti koncert bérleten kívüli előadás volt: a Zeneakadémia szépen megtelt nézőtere azt igazolta, hogy még egy koratavaszi délelőttön is sokan kíváncsiak arra, mit mond számunkra Beethoven, és hogyan tolmácsolja Beethoven üzenetét Bächer Mihály.

A közönségnek igen szép és korrekt interpretációkban lehetett része. Bächer évtizedek óta a Zeneművészeti Főiskola jeles tanára, ezen a koncertjén megint egyszer megmutatta, hogyan kell Beethovent játszani, vagy legalábbis azt, hogy ő hogyan értelmezi a nagy klasszikus mester műsorra tűzött műveit. Valahogyan olyan érzésem volt, mintha Bächer mintegy előjátszaná legérettebb növendékeinek ezeket a darabokat.

Késői művel, az 1814-ben írt op. 90. jelzésű e-moll szonátával indította Bächer a műsorát. Itt igen figyelemreméltó volt a megnyitó tétel ritmikus- és dallamrészeinek jól sikerült metamorfózis sorozata; ezeknek megvalósítása nélkül a tétel eseménysorozata nehezebben érthetőmegközelíthető. Az „igen éneklően” előadandó zárótétel az előírásnak megfelelően hangzott fel. A boldogságot sugárzó, már-már Schubertét előlegező rondótéma minden egyes megjelenése új, az őt megelőző epizódnak megfelelő szint kapott.

Az op. 14-es G-dúr szonáta interpretációjából nekem mindenekelőtt az Andante-tétel variációsora, és a zárótétel szellemes megoldása tetszett.

A „Pathétique”-szonáta (op. 13.) első tételének kidolgozását kissé túlságosan viharosnak éreztem; ettől eltekintve a beethoveni pátoszt nagyon szerencsésen megvalósítottam találtam. Csodálatos egyszerűségével és érzelemgazdagságával hatott a lassú tétel.

Szünet után, befejezésül a nagylélegzetű Beethoven-szonáták egyike, az op. 53-as jelzésű, a Waldstein grófnak ajánlott C-dúr szonáta hangzott el. Ez a mű, amely – Edwin Fischer megállapítása szerint – talán a legzongoraszerűbb Beethoven valamennyi zongoradarabja között, kitűnő interpretációban csendült fel. Bächer (tudatosan-e, vagy ösztönösen?) valahonnan onnan ragadta meg a művet, ahonnan a franciák a „l’Aurore” elnevezést adták. Előadásában volt valami sugárzó, hajnalszerű, különösen, ami az első tételt illeti. Nagyon szép és mélyen átélt volt a zárótételhez vezető Introduzione; boldog feloldáshoz vezetett el a zárórondó.

Barna István

(Országos Filharmónia Műsorfüzet, 1978/23. szám)

BÄCHER MIHÁLY SZÓLÓESTJE

(1978. dec. 23.)

Első bérleti hangversenyén Chopin-műsorral örvendeztette meg hallgatóinak népes táborát Bächer Mihály. Az ő Chopin-képét a heroikus-szenvedélyes vonások jellemzik, noha tolmácsolásában a lírai darabok ragadtak meg spontaneitásukkal. Egy-egy művön belül is ez a kettősség jelentkezett: mindjárt a műsort nyitó f-moll balladában, amelynek robusztus görgetegei mellett kiválóan érvényesült a balladás tartása, lágy melodika, az ének édessége. A kedvére válogatott – tehát nem az eredeti sorrendjét követő – prelúd-sorozat megerősítette fenti benyomásunkat. Bächer rendkívül vonzó módon tud lírai lenni, de ezt minduntalan háttérbe szorítja az erőt és dinamizmust sugalló kifejezési kényszer. Gyönyörű miniatűrök sorjázta egymás után, majd egy-egy monumentális torzó, mint a viharos gisz-moll prelúd, amelynek szenvedélyes, vijjogó kantilénája szétfröccsent a basszus, a balkéz kemény akcentusain, súlyos akkordhalmazain. Mintha hullámverés tört volna meg masszív sziklafalon ...

A chopini szín és a Bellinin nevelődött melodika a három noktürn megszólaltatásában érte el a csúcspontot. Bächer itt valami egészen jelentős, személyes közlés fokáig jutott el. A ringatózó F-dúr, az ékes Fisz-dúr s az imbolygó járású, majd fokról-fokra szenvedélyesebb kitörésig eljutó cisz-moll e zongoraest legszebb eredménye volt. S a műsort záró b-moll szonáta is jeleskedett kitűnő karakterekben, erőteljes fokozásokban, a romantikus áradás igazmondásában. Technikailag is általában magas fokú volt ez a tolmácsolás, amelynek megrendítő csúcsát – már a mű szerkezetéből következően is – a Marche funebre, a gyász elkoptathatatlan intenzitású darabja jelentette. Bächer felkészülten, koncentráltan muzsikált. A formák felépítésében példás rend volt, egy-két helyen maradt csupán némi bizonytalanság a textusban. A termet zsúfolásig megtöltő közönség hosszan ünnepelte tolmácsolásait. Joggal.

Raics István

(Országos Filharmónia Műsorfüzet, 1979/5.)

III.

**DR. FALVAI ANNA: BÄCHER MIHÁLY
PÁLYAFUTÁSA. PEDAGÓGIAI MUNKÁSSÁG,
INTERPRETÁCIÓS JELLEGZETESSÉGEK,
FOGADTATÁS (2019) (PDF)**

(Doktori disszertáció)

(Parlando 2021/2.)

IV.

**BÄCHER ANNA: TAVASZI SZONÁTA // L. VAN
BEETHOVEN: F-DÚR „TAVASZI” - SZONÁTA, OP.
24 (BÄCHER ANNA-HEGEDŰ
ÉS BÄCHER MIHÁLY-ZONGORA) (KB. 1990) (PDF)**

(PARLANDO 2021/2.)

V.

**VÁLOGATÁS BÄCHER MIHÁLY (1924-1993)
ZONGORAMŰVÉSZ-
TANÁR YOUTUBE FELVÉTELEIBŐL (PDF)**

(PARLANDO 2021/2.)